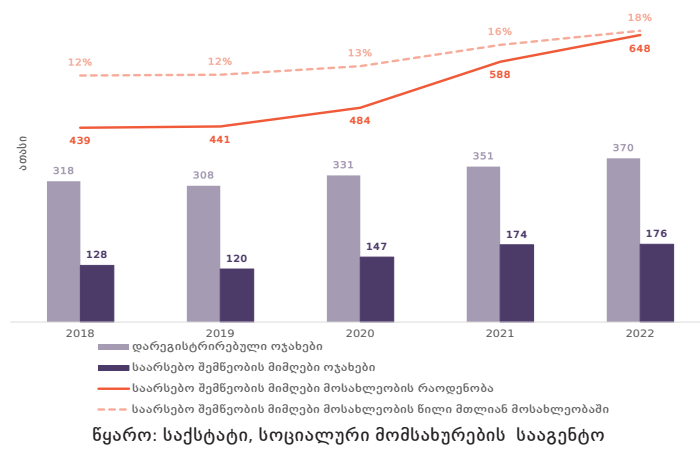

სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემები საქართველოს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება. 2021 წლის მონაცემებით, სიღარიბის აბსოლუტურ მდვარს ქვემოთ ცხოვრობდა საქართველოს მოსახლეობის 17.5%¹. საზოგადოების ყველაზე მონყვლადი ნაწილის მხარდასაჭერად სახელმწიფოებს დანერგილი აქვთ სხვადასხვა სოციალური დახმარების სერვისები, მათ შორის საარსებო შემწეობაც. საქართველოში საარსებო შემწეობის პროგრამა ფინანსურად ეხმარება ყველაზე ღარიბ ოჯახებს, რომელთა სარეიტინგო ქულა 120 001-ზე ნაკლებია. სარეიტინგო ქულას განსაზღვრავს სოციალური მომსახურების სააგენტო და ის ასახავს ოჯახის შემოსავალსა და ქონებას. რაც უფრო დაბალია ქულა, მით უფრო ღარიბია ოჯახი².

სხვადასხვა კვლევები მიუთითებს³, რომ პროგრამა ბენეფიციარებს არ ეხმარება სიღარიბის დაძლევაში და პირიქით, ხელს უწყობს მათ შეინარჩუნონ დაბალი შემოსავალი შემწეობის მისაღებად. ამის საპასუხოდ, 2022 წლის მარტიდან საქართველოს მთავრობამ განახორციელა ფართომასშტაბიანი დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა ქვეყნის სოციალურად დაუცველი მოქალაქეებისთვის. აღსანიშნავია, რომ დასაქმების პროგრამაში ჩართულ პირებს, 4 წლის განმავლობაში, სოციალურად დაუცველის სტატუსი უნარჩუნდებათ⁴. ამ გამოცემაში მიმოვიხილავთ საარსებო შემწეობის მიმღები ოჯახების რაოდენობის დინამიკას. ამასთან, განხილული იქნება დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის ტენდენციებიც.

საარსებო შემწეობის ბენეფიციარები

საქართველოში ყველა ოჯახს შეუძლია, დარეგისტრირდეს სოციალური მომსახურების სააგენტოს პლატფორმაზე და მოითხოვოს საარსებო შემწეობა. რეგისტრირებული ოჯახებისა და საარსებო შემწეობის მიმღები ოჯახების რაოდენობა 2018 წლიდან 2019 წლამდე შემცირდა (რეგისტრირებული ოჯახები 318 ათასიდან 308 ათასამდე და შემწეობის მიმღები ოჯახები 128 ათასიდან 120 ათასამდე).

თუმცა, 2019 წლიდან 2022 წლამდე რეგისტრირებული ოჯახების რაოდენობა 20%-ით გაიზარდა და 370 ათასი შეადგინა, ხოლო საარსებო შემწეობის მიმღები ოჯახები - 47%-ით და 176 ათასი შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ გაანალიზებულ პერიოდში რეგისტრირებულ ოჯახებს შორის საშუალოდ 44% იღებდა საარსებო შემწეობას.

შესაბამისად, 2018 წლიდან 2022 წლამდე შემწეობის მიმღები მოსახლეობის რაოდენობა 439 ათასიდან 648 ათასამდე გაიზარდა (48%-ით), ხოლო გაანალიზებულ პერიოდში საარსებო შემწეობის მიმღები მოსახლეობის წილი 12%-დან 18%-მდე გაიზარდა.

2020 წლიდან საარსებო შემწეობის მიმღებ ბენეფიციართა რაოდენობის ზრდა შეიძლება გამოწვეული იყოს ახალი ქულების კატეგორიის (100001-120000) დამატებით სააგენტოს რეიტინგში. გარდა ამისა, 2020 და 2021 წლებში ზრდა ასევე გამოწვეული იყო COVID-19 პანდემიით და მის მიერ გამოწვეული შედეგებით.

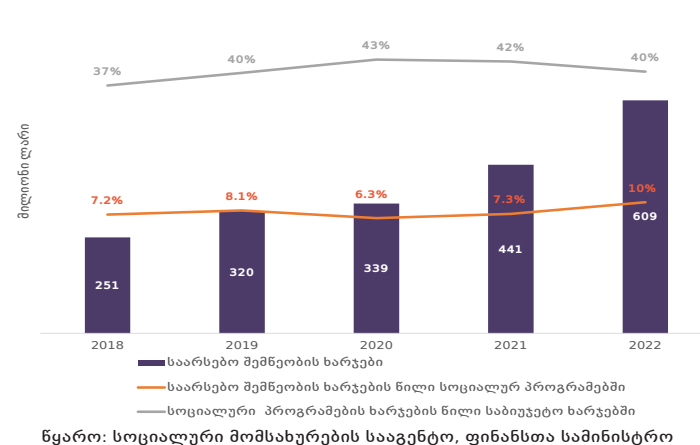
საარსებო შემწეობის მიმღებთა სტრუქტურის უფრო დეტალურად შესასწავლად უნდა გავანალიზოთ რეგიონულ დონეზე შემწეობის მიმღები ოჯახების დინამიკა. 2018 წლიდან 2019 წლამდე, აჭარის, გურიის, სამეგრელო-ზემო სვანეთისა და ქვემო ქართლის გარდა დანარჩენ რეგიონებში, საარსებო შემწეობის მიმღები ოჯახების წილი შემცირდა. თუმცა აღსანიშნავია, რომ 2019 წლიდან 2022 წლამდე შემწეობის მიმღები ოჯახების წილი ყველა რეგიონში გაიზარდა. ყველაზე შესამჩნევი ზრდა დაფიქსირდა აჭარაში (8.3 პროცენტული პუნქტით), ყველაზე მცირე - თბილისში (4.1 პროცენტული პუნქტით).

საერთო ჯამში, გაანალიზებულ პერიოდში შემწეობის მიმღები ოჯახების ყველაზე მაღალი წილი დაფიქსირდა რაჭა-ლეჩხუმსა და ქვემო სვანეთში (საშუალოდ 44.2%), სამეგრელო-ზემო სვანეთსა (18.3%) და შიდა ქართლში (16.9%), ხოლო ყველაზე დაბალი დაფიქსირდა თბილისში (9.8%), სამცხე-ჯავახეთსა (11%), და იმერეთში (11.6%).

საარსებო შემწეობის მიმღები ოჯახების წილი რეგიონების მიხედვით	2018	2019	2020	2021	2022
რეგიონი					
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	43.7%	39.2%	45.4%	47.3%	45.5%
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	14.4%	15.8%	18.3%	21.0%	21.8%
ქვემო ქართლი	11.1%	11.3%	14.6%	18.3%	20.2%
გურია	13.0%	13.6%	16.0%	19.5%	19.8%
აჭარა	10.1%	11.3%	14.0%	18.6%	19.6%
შიდა ქართლი	15.8%	13.8%	16.5%	19.3%	19.1%
მცხეთა-მთიანეთი	16.6%	13.8%	16.8%	18.7%	18.2%
კახეთი	13.6%	11.7%	14.6%	17.2%	17.1%
იმერეთი	10.7%	9.2%	11.2%	13.4%	13.4%
თბილისი	8.7%	7.6%	9.6%	11.2%	11.7%
სამცხე-ჯავახეთი	7.3%	7.1%	18.3%	11.1%	11.3%

წყარო: სოციალური მომსახურების სააგენტო

საარსებო შემწეობის ხარჯები

ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში სოციალური პროგრამების საბიუჯეტო ხარჯები თანდათან გაიზარდა (3.3 მილიარდი ლარიდან 6 მილიარდი ლარამდე). შესაბამისად, გაანალიზებულ პერიოდში ასევე გაიზარდა სოციალური პროგრამების ხარჯების წილი მთლიანი ბიუჯეტის ხარჯებში 37%-დან 40%-მდე.

სოციალური პროგრამების ხარჯების ზრდასთან ერთად გაანალიზებულ პერიოდში გაიზარდა საარსებო შემწეობის ხარჯებიც 251 მილიონი ლარიდან 609 მილიონ ლარამდე. საშუალო წლიურმა ზრდის ტემპმა 20% შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ საარსებო შემწეობის მიმღებთა ყველაზე დაბალი რაოდენობა 2019 წელს დაფიქსირდა. თუმცა, 2018 წელთან შედარებით, 2019 წელს საარსებო შემწეობის ხარჯები 27%-ით გაიზარდა. ეს ზრდა გამოიწვია საარსებო შემწეობის საფინანსო პაკეტის მთლიანმა ზრდამ.

გაანალიზებულ პერიოდში საარსებო შემწეობის წილი სოციალური პროგრამების ხარჯებში 7.2%-დან 10%-მდე მერყეობდა.

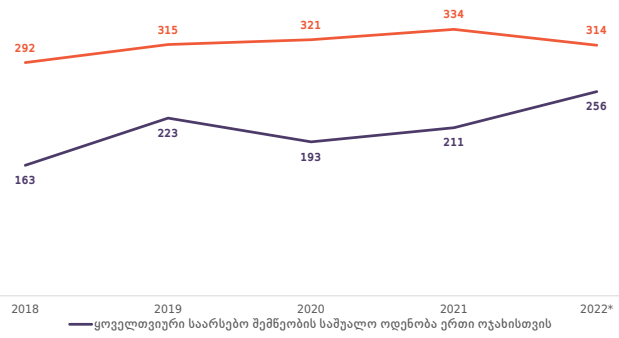
როგორც მეორე აღინიშნა, საარსებო შემწეობის პროგრამა მიზნად ისახავს, საზოგადოების ყველაზე დაუცველი ნაწილის ძირითადი სოციალური საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად აუცილებელი ფინანსური დახმარების უზრუნველყოფას.

ამ მხრივ ერთ ოჯახზე საარსებო შემწეობის საშუალო ოდენობა უნდა შევადაროთ საშუალო ოჯახის საარსებო მინიმუმს. ეს უკანასკნელი ასახავს იმ მინიმალურ თანხას, რომელიც საჭიროა საქართველოში საშუალო ოჯახის აუცილებელი მოთხოვნების უზრუნველსაყოფად.

2018 წლიდან 2022 წლამდე საშუალო თვიური საარსებო შემწეობა ერთ ოჯახზე 163 ლარიდან 256 ლარამდე გაიზარდა, ხოლო საშუალო ოჯახის საარსებო მინიმუმი - 292 ლარიდან 314 ლარამდე.

ამ მაჩვენებლების შედარება ცხადყოფს, რომ გაანალიზებულ პერიოდში საშუალო თვიური საარსებო მინიმუმი საშუალოდ 51%-ით აღემატება საშუალო თვიურ საარსებო შემწეობას.

ყოველთვიური საარსებო შემწეობის საშუალო ოდენობა და საარსებო მინიმუმი

წყარო: საქსტატი, სოციალური მომსახურების სააგენტო * მიახლოებული მონაცემი

დასაქმების ხელშეწყობის პროგრამაში მონაწილე ოჯახების/ადამიანების რაოდენობა						
რეგიონი	დეკემბერი		იანვარი		თებერვალი	
	ოჯახი	ადამიანი	ოჯახი	ადამიანი	ოჯახი	ადამიანი
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	5,753	25,355	5,808	25,552	6,316	27,695
იმერეთი	5,076	23,602	5,164	23,963	5,601	25,897
აჭარა	2,760	14,371	2,897	15,050	3,491	18,112
თბილისი	3,104	13,483	3,375	14,679	3,791	16,387
კახეთი	3,118	14,527	3,173	14,775	3,184	14,769
ქვემო ქართლი	2,489	11,457	2,600	11,966	2,986	13,761
გურია	2,120	10,057	2,135	10,119	2,113	9,968
მცხეთა-მთიანეთი	1,451	6,252	1,472	6,339	1,626	6,988
შიდა ქართლი	1,055	5,018	1,129	5,381	1,289	6,118
სამცხე-ჯავახეთი	1,107	5,341	1,129	5,422	1,257	6,040
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	1,678	5,745	1,689	5,765	1,740	5,947
სულ	29,711	135,208	30,571	139,011	33,394	151,682

წყარო: სოციალური მომსახურების სააგენტო

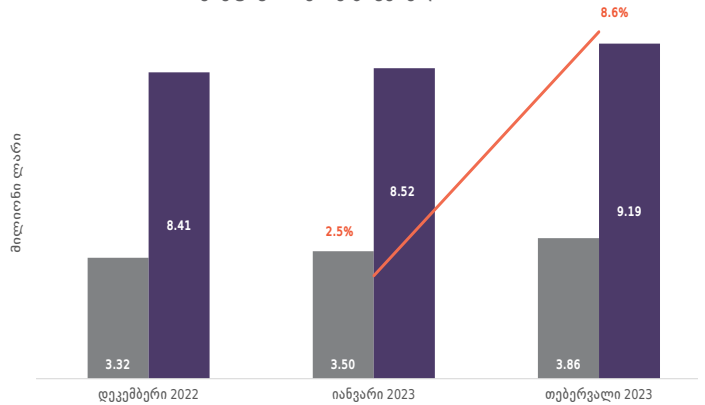
დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ბენეფიციარებზე გაცემული თანხები ზრდადია. გაანალიზებული სამი თვის განმავლობაში პროგრამაზე გამოყოფილმა თანხამ 37 მილიონი ლარი შეადგინა.

კერძოდ, სამი თვის განმავლობაში დაფიქსირებული ტენდენცია ცხადყოფს, რომ პროგრამის ფარგლებში გაცემული თანხები დეკემბრიდან იანვრამდე 2.5%-ით გაიზარდა და, ჯამში, 12 მილიონ ლარს მიაღწია, ხოლო იანვრიდან თებერვლამდე 8.6%-ით და 13 მილიონი ლარი შეადგინა.

გაანალიზებული სამი თვის განმავლობაში, დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის მონაწილეთა უმეტესობას სოფლებში მცხოვრები მოსახლეობა შეადგენდა, შესაბამისად პროგრამის ფარგლებში გამოყოფილი თანხების შედარებით დიდი ნაწილი მათზე გადანაწილდა. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, 2023 წლის თებერვალში დასაქმების პროგრამის მონაწილეთა ყველაზე მეტი რაოდენობა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში ცხოვრობდა, სადაც დაფინანსების ოდენობის წილი, პროგრამაში ჩართული ოჯახების პროცენტულ წილს გაუტოლდა და 19%-ს მიაღწია. ამ რეგიონში დაფინანსება თებერვალში იანვართან შედარებით 8%-ით გაიზარდა. მას მოჰყვება იმერეთი 17%-ით და თბილისი 12%-ით.

საერთო ჯამში, ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საარსებო შემწეობის მიმღები ბენეფიციარების რაოდენობა. აღსანიშნავია, რომ ბენეფიციარების რაოდენობის ზრდასთან ერთად, ასევე გაიზარდა საბიუჯეტო ხარჯები პროგრამის დასაფინანსებლად. პროგრამის ხარჯების ზრდა, ბენეფიციარების რაოდენობის ზრდასთან ერთად, ასევე, განაპირობა 2019 წლიდან ერთ ოჯახზე საშუალო საარსებო შემწეობის ზრდამაც. მიუხედავად ამისა საარსებო შემწეობა ერთი ოჯახისთვის, კვლავ დაბალი რჩება საშუალო ოჯახის საარსებო მინიმუმზე. ასევე, დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის დინამიკა ცხადყოფს, რომ საერთო მონაწილეობა დაბალია, თუმცა აქვს ზრდის ტენდენცია.

დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ბენეფიციარებზე გაცემული თანხა

წყარო: სოციალური მომსახურების სააგენტო

1. <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/192/tskhovrebis-done>
 2. <https://ssa.moh.gov.ge/main.php?lang=1&id=202212140245508581419937>
 3. <https://www.unicef.org/georgia/media/1216/file/Mapping.pdf>

4. <https://www.moh.gov.ge/ka/757/> ამ პროგრამის მონაწილეები უნდა იყვნენ არანაკლებ 18 წლის, საქართველოს მოქალაქეები, რომლებიც იღებენ სოციალურ დანაშაულებს და აქვთ ოჯახის სარეზიდენტო ქვლა არაუმეტეს 120 000-ისა.
 5. გამოყვანილი იქნა, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოს პროგრამის შესახებ გამოქვეყნებული აქვს მხოლოდ 2022 წლის დეკემბერი - 2023 წლის თებერვლის მონაცემები. გამოცემაში გაანალიზებულია მხოლოდ ეს პერიოდი.

ძირითადი ეკონომიკური ინდიკატორები	2020	2021	2022 I კვ.	2022 II კვ.	2022 III კვ.	2022 IV კვ.
ნომინალური მშპ (მლნ აშშ დოლარი)	15 842.9	18 629.4	4 597.5*	5 870.4*	6 829.9*	7 521.5*
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე (აშშ დოლარი)	4 255.7	5 023.2	1 246.4*	1 591.5*	1 851.6*	2 039.1*
მშპ-ს რეალური ზრდა (%)	-6.8%	10.5%	15%*	7.2%*	9.8%*	9.7%*
ინფლაცია	5.2%	11.8%	13.2%	13%	12.7%	10.3%
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები (მლნ აშშ დოლარი)	589.0	1 241.8	575.5*	361.3*	739.3*	324.0*
უმუშევრობის დონე (%)	18.5%	20.6%	19.4%	18.1%	15.6%	16.1%
სახელმწიფო საგარეო ვალი (მლნ აშშ დოლარი)	7 535	8 205	8 082	7 784	7 182	7 982
სიღარიბის დონე (ფარდობით)	19.7%	18.9%	-	-	-	-

*წინასწარი

ვებგვერდზე წარმოდგენილი პუბლიკაციები მომზადებულია PMC კვლევითი ცენტრის მიერ მხოლოდ საინფორმაციო და/ან მარკეტინგული მიზნებისთვის. პუბლიკაციებში ასახული ინფორმაცია წარმოადგენს მხოლოდ რჩევას და, შესაბამისად, მკითხველი თავად არის პასუხისმგებელი შინაარსის ნებისმიერ ინტერპრეტაციაზე. PMC კვლევითი ცენტრი არ იღებს პასუხისმგებლობას მკითხველის მიერ მასალების გამოყენების შედეგად წარმოშობილ პრეტენზიებზე. პუბლიკაცია წარმოდგენილია ისე, „როგორც არის“, ყოველგვარი გამონახტული ან ნაგულისხმევი რეპრეზენტაციისა და გარანტიის გარეშე.

ზემოთ მოყვანილი აბზაცის ზოგად გზავნილთან წინააღმდეგობის გარეშე, PMC კვლევითი ცენტრი არ იძლევა გარანტიას, რომ:

- o პუბლიკაცია მუდმივად ხელმისაწვდომი იქნება;
- o რომ პუბლიკაციაში მოცემული ინფორმაცია არის სრული, ჭეშმარიტი, ზუსტი ან არ არის შეცდომაში შემყვანი.

PMC კვლევითი ცენტრი იტოვებს უფლებას, დროდადრო შეცვალოს პუბლიკაციების შინაარსი ისე, როგორც ამას მიზანშეწონილად ჩათვლის.

PMC კვლევითი ცენტრი თავიდან იხსნის სხვა მხარეების უფლებების დარღვევას ან PMC კვლევითი ცენტრის პუბლიკაციების გამოყენების შედეგად გამოწვეულ ნებისმიერ ზიანზე ყოველგვარ პასუხისმგებლობას. PMC კვლევით ცენტრს არ აქვს მკითხველის წინაშე პასუხისმგებლობის ვალდებულება (კონტრაქტის კანონით, დელიქტური კანონით თუ სხვაგვარად) პუბლიკაციის შინაარსთან, გამოყენებას ან პუბლიკაციასთან კავშირის ნებისმიერ სხვა ფორმასთან დაკავშირებით.

მკითხველი აღიარებს, რომ როგორც შემზღვეული პასუხისმგებლობის სუბიექტი, PMC კვლევითი ცენტრი დაინტერესებულია, შეზღუდოს თავისი ოფიცრებისა და თანამშრომლების პირადი პასუხისმგებლობა. მკითხველი თანხმდება, რომ მისთვის პუბლიკაციით გამოწვეული ნებისმიერ დანაკარგის შესახებ პრეტენზიებს არ წამოყენებს პირადად PMC კვლევითი ცენტრის ოფიცრებს ან თანამშრომლებს.

მკითხველი თანხმდება, რომ გარანტიებისა და ვალდებულებების შეზღუდვები, რომლებიც მითითებულია ამ სამართლებრივ შეტყობინებაში, იცავს PMC კვლევითი ცენტრის მკვლევრებს, ოფიცრებს, თანამშრომლებს, აგენტებს, შვილობილ კომპანიებს, მემკვიდრეებს, უფლებამოსილ პირებს და ქვეკონტრაქტორებს, ისევე როგორც თავად PMC კვლევით ცენტრს.

თუ ამ სამართლებრივი შეტყობინების რომელიმე დებულება მოქმედი კანონმდებლობით არის ან აღმოჩნდება არააღსრულებადი, ეს არ იმოქმედებს პუბლიკაციის სხვა დებულებების აღსრულებადობაზე.

გიორგი ხიშტოვანი
კვლევითი დირექტორი
g.khishtovani@pmcginternational.com

სოფო ბასილიძე
მკვლევარი
s.basilidze@pmcginternational.com

ნიკოლოზ ბაქრაძე
უმცროსი მკვლევარი
n.bakradze@pmcginternational.com

დალი ნაქაძე
კვლევითი ასისტენტი
d.tsakadze@pmcginternational.com